

L ' E X C E L S I O R

— I on anirem ara?

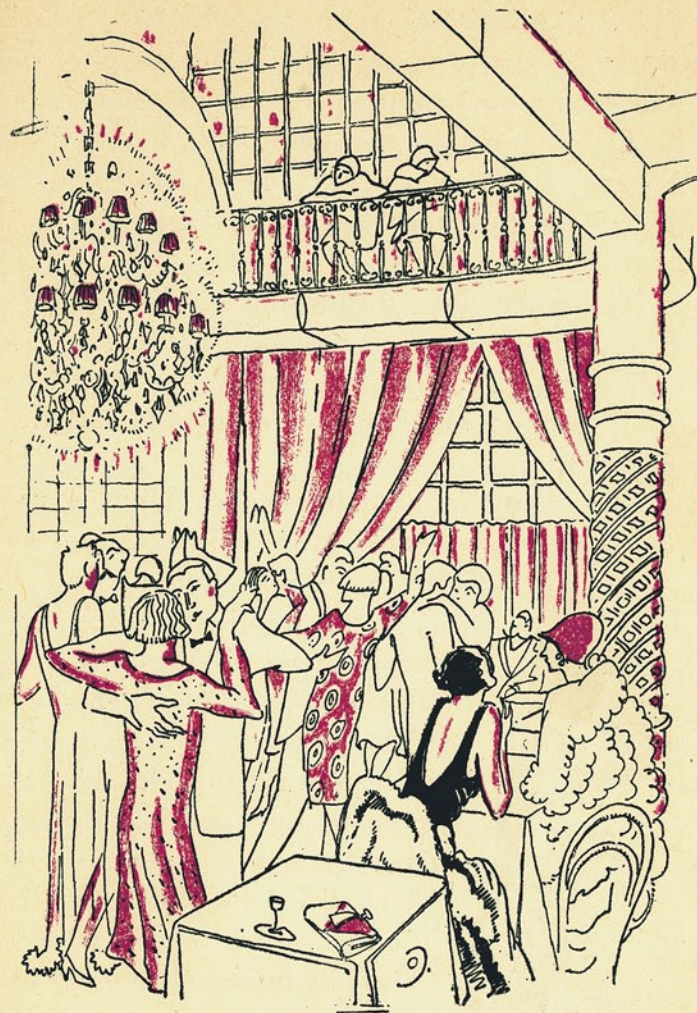
— Em sembla que el millor que podrem fer és arribar-nos fins a l'Excelsior...

És clar: el millor que es pot fer, d'una a dues de la nit, és anar a l'Excelsior. I en dir això,

ben entès, parlo de la gent que no els ve d'un pam, d'aquells que a les nou del matí no els esperen a cap banda. Tireu Rambla avall, si us plau, amb un pas calmos, que a aquestes hores no està ben vist d'anar gaire de pressa. Davant de l'Excelsior hi ha uns quants taxis parats. Els xofers han baixat i fan broma davant la porta de l'establiment. Riuen fort i s'agiten alegrement dintre els uniformes color de mosca viroñera. Més amunt o més avall de la parada, sempre hi ha un parell de cotxes ripolinats, com un anunci de gran magazine, que fan olor de *gigoló*.

El petit *hall* de l'Excelsior. A l'esquerra, el guarda-roba, amb un empleat darrera el taulell. Aquest senyor sempre està de mal humor i reparteix les peces de roba entre la clientela amb el mateix posat absent del ciutadà que tira pa a les oques. A la dreta hi ha un notable mirall que ha reflectit els últims vestigis de coqueteria matinal de tot el bo i millor de Barcelona.

Tres graons, un encatifat vermell, uns cortinatges vermells, i ja hi som. Per entendre'ns, direm que l'Excelsior té una forma rectangular.

Hi ha la planta baixa, que és allà on es fa la festa, i un primer pis on van les persones que tenen compromisos. Posats allà dalt, es fan la il·lusió que no els veuen. Els ferros de la barana representen per a ells el límit material entre una cosa tan vaga i imprecisa com és la moral pública i la moral privada...

Mentiríem si diguéssim que és trist. L'alegria i la tristesa, en aquest cas, no depenen de l'establiment. És un mateix que se l'ha de portar, de la mateixa manera que es porta la corbata i el rellotge.

L'Excelsior és, actualment, la realització més aproximada de cabaret que tenim a Barcelona.

Corre la brama que el seu públic és un públic distingit. No m'atreuria pas a afirmar-ho. La distinció d'aquesta clientela és d'una mena especial, que no molesta a ningú. S'ha de venir molt de fora per a trobar-vos desplaçats en aquella casa. Seria difícil de precisar si les concessions d'aproximació les han iniciat els senyors ofi-

cialment distingits o els altres. El fet és que s'ha arribat a un punt just d'entesa cordial i l'smoking acabat de sortir del Liceu no desentona al costat de la corbata de llaç fet del propietari de Berga.

— ¿Vaig ben vestit per anar a l'Excelsior? — em preguntava un dia, un conegut.

No vaig saber què contestar-li. Dir-li sí o no, representava reconèixer una mena de línia divisòria de l'elegància que jo em guardaria prou d'establir, sobretot per aplicar-la gratuïtament a una casa on no hi tinc interessos. Per altra banda, per les taules de l'Excelsior hi he pogut veure uns magnífics exemplars d'inelegància. Un dia, recordo que em vaig fixar en dos tipus singularíssims. Era evident que venien de fer un assassinat. ¿Què esperen — em vaig preguntar — per a fer servir aquell cartellet que hi ha a la porta: *Reservado el derecho de admisión*?

Més tard, he pensat que potser el guardaven per tal d'aplicar-lo a algun comentarista que escrivís sobre la casa una literatura massa carregada. Dissimulin...

* * *

La decoració de l'Excelsior, que ha sofert diverses variacions, data de l'època tendra dels valsos vienesos i dels tzigans amb americana vermella.

Unes boniques pintures per les parets, un gran nombre de columnes que no ens atrevim a qualificar d'esveltes, i en general una estimable discreció. Tot plegat, però, una mica *d'avant-guerre*. Al mig de la sala hi ha la pista per ballar. En general s'hi balla molt i s'hi balla bé. De vegades, però, ve la nota grotesca d'un matrimoni alemany, que no s'adona que ha canviat de clima, i llavors, el parquet, que és de color de palla, si gosés es tornaria vermell.

Els estrangers que van a l'Excelsior són molt més estrangers que els altres. Són més rossos, estan més vermells i tenen un menyspreu pel ridícul molt remarcable. La gent del país més aviat es distingeixen per una mena de pudor que els priva de fer moltes ximpleries, mentre que els estrangers, com que a Barcelona no hi tenen res per perdre, tiren al dret i sempre troben un auditori disposat a admirar-se.

La cosa que té més caràcter de l'Excelsior és el taulell que hi ha al fons. Els tamborets que hi ha al seu davant tenen l'alçada precisa per tal que les cames de les noies puguin lluir-s'hi fins un punt just de picantor i perquè els clients una mica entrats en anys, en pujar-hi, no hagin de posar en evidència llur lamentable agilitat. Aquest taulell representa una mena de fira de la vanitat. Els minyons més brillants hi prenen seient i des d'aquella alçada, llurs mirades mortíferes dominen la sala. Els bons

senyors que tenen una senyoreta retirada, tremolen quan esmiren aquella renglera de caps lluents i clenxinats.

Entre aquell estol de joves cinematogràfics sempre s'hi deu trobar *l'altre...*

Entre els dos taulells hi ha un corredor que porta als serveis de «lavabo». Ja em perdonaran els lectors si parlo d'aquestes intimitats, però és que aquest corredor representa un paper importantíssim en les activitats de la casa. Allí s'hi ha organitzat, durant deu anys, tots els projectes d'infidelitat que després han hagut de lluir amb gran pompa la gent més notable de la clientela. Un dia vaig dir a la dona encarregada dels «lavabos»:

— Seria interessant de fer un interview amb vostè...

— Ai, Senyor, — em va contestar —, més val que ho deixem córrer. Vostè i jo ens hi jugaríem el pa...

* * *

Parlar de l'Excelsior i no parlar de la senyora Carlota, fóra tan imperdonable com parlar de la senyora Carlota i oblidar-se de l'Excelsior. Mentre l'establiment és obert, la veureu asseguda a la «seva» taula, mirant-se l'espectacle amb un aire cansat i fumant els seus estimats cigarrets de pesseta. És una dona alta, grossa, més aviat vella que jove. Diuen que havia estat molt bonica. Ara es dedica a fer de refugi per

tota la gent que van perduts per l'establiment. La senyora Carlota és la diplomàtica de la casa. Fa presentacions cerimonioses, sap el com i el què de tothom. Com més va, però, els temps es van tornant dolents i els seus preciosos serveis cada dia són menys sol·licitats. La moralitat ambient s'ha anat afluixant com una goma i la gent ja no tenen escrúpols a arreglar-se les coses personalment.

La senyora Carlota, posada en mig del soroll del jazz i de la coloraina dels cock-tails, representa el record vivent d'una època galant que ja se n'ha anat. Ara posa la seva experiència a disposició de l'època present. La senyora Carlota està perfectament desenganyada de tot. Sap massa coses perquè li quedi esma de cultivar cap mena d'optimisme.

— Desenganyí's — ens deia una vegada. — La vida és com una escala de galliner: curta i plena de... porqueria.

* * *

De vegades es deixa caure a l'Excelsior algun matrimoni barceloní. Si sou coneguts, el marit us mira amb un

aire molt intel·ligent, com volent dir-vos:

— Mireu si en sóc de modern...

Francament: ens sembla que no hi ha de què. A l'Excelsior, com abans a la Lliga, hi cap tothom. En general, l'atmosfera que s'hi respira és d'una gran bona fe. Les noies de la casa, si hi teniu confiança, de seguida us parlen del seu fill i us ensenyen el retrat amb el vestit de la primera comunió. Parlem de les noies del país, és clar. Les franceses ja la saben més llarga i dominen perfectament l'ofici. Són molt educades. Us parlen d'art, de literatura i de les idees generals. N'hi ha que són unes refinadasses. Una d'elles em va dir en una famosa nit de Nadal.

— Estic aquí perdent el temps, i pensar que si fos a París, estaria fent el *reveillon* amb Pierre Benoit...

Darrerament, el personal femení de l'Excelsior ha sofert sensibles variacions. Hi ha ingressat molta joventut. Bona part de les noies que ensenyaven les cames per les revistes del Paral·lel s'han sentit cridades per la sirena de l'alta galanteria. Això ha donat a la sala un aire d'innocència que trenca el cor. Han aparegut

uns vestits de *soirée* modestos i desmaiats i les senyores de la vella guàrdia tenen motius que els sobren per fer les reflexions més escèptiques sobre la generació que puja...

* * *

Als ulls d'un inexpert, una de les coses que deu xocar-li més de l'Excelsior és aquest to de familiaritat que regna entre la clientela. Mentre fins ara, a Berlín, no s'ha posat de moda establir una comunicació entre les taules dels cabarets per mitjà d'uns telèfons dissimulats i concupiscents, a l'Excelsior ja fa anys que tenen resolt aquest problema, gràcies a una mica menys de mecànica i una mica més de cordialitat.

Sobre una superfície passatgera de cares noves, de passavolants i d'imprevist, el fons, la part sòlida de l'Excelsior s'aguanta sobre la fidelitat incorruptible d'uns centenars de persones que abans es deixarien assassinar que no faltarien al compromís formal de perdre les nits en un mateix lloc i, si pot ser, en una determinada taula. Hom està al corrent de tots els petits drames amorosos, de les altes i baixes de la prosperitat de les amigues, de la sort de les

noies que estan de viatge... A l'Excelsior tothom es coneix, i si algun dia és notada l'absència d'algun dels habituals, veureu en totes les cares un plec de preocupació:

— Pobre xicot! Què li deu haver passat?

* * *

Hi ha una infinitat de persones que cultiven una idea dramàtica i brillant a propòsit del què és i deixa d'ésser la vida dels cabarets. Se'ls imaginem com uns caus de colorida perversió, on els set pecats capitals, agafats de la mà, no paren de ballar-hi una eterna farandola infernal. Jo voldria agafar del braç una d'aquestes persones i portar-la una nit a l'Excelsior. Estic segur que tindria una gran desil·lusió.

— Dispensi — diria —, vostè m'ha enganyat...

Perquè l'Excelsior, senyors, és un lloc tranquil. La majoria dels clients beuen cervesa, aigua mineral, taronjades, és a dir: begudes pacífiques. Les nits d'animació extraordinària coincideixen amb les grans festes que celebra l'Església: Nadal, Cap d'Any, Pasqua...

Solament en un lloc així és possible que hagi anat a refugiar-s'hi un personatge tan singular com és el cirabotes de l'establiment. Aquest

ciutadà, en els seus bons temps, havia estat frare. Es deia Fray María de la Concepción.

La religió no li va provar, i ara el tenim netejant sabates a l'Excelsior. De tant en tant, si li doneu confiança, entre un cop de drap i un cop de raspall, us hi posa quatre idees teològiques. — Però, ¿com és que heu fet un canvi tan radical d'ofici? — li vàrem preguntar un dia.

— *Quizá la costumbre de estar arrodillado*

— ens va contestar.

